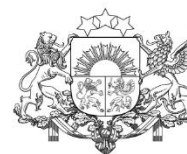

Zemkopības ministrija

Medību likumdošana. Būtiskākie jautājumi medību nozares attīstībai Latvijā

Andis Purs
Zemkopības ministrija
Meža departaments

Madona, 11.10.2024

Zemkopības ministrija

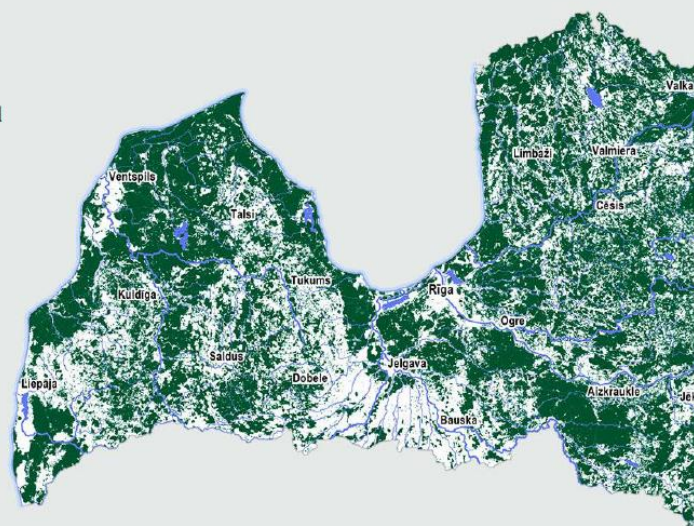
Meži Latvijā 2023

Latvija ir viena no mežiem bagātākajām valstīm Eiropā – meži klāj 3,3 miljonus hektāru no valsts teritorijas*

Valdošās koku sugas Latvijā

(% no mežu platības)

- Bērzs 27,5 %
- Priede 25,5 %
- Egļe 19,6 %
- Baltalksnis 9,8 %
- Apse 8,1 %
- Melnalksnis 6,5 %
- Citas 3,0 %

* Meža platība atbilstoši Latvijas meža definīcijai (ietver mežaudzes, iznīkušas audzes, degumus, vējgāzes, izcirtumus)

Avots: Meža resursu monitoringa IV cikla rezultāti, LVMI "Silava", LR Zemkopības ministrija

Avots: Oficiālās statistikas portāls <https://stat.gov.lv/lv>, Nacionālā meža monitoringa dati uz 01.01.2024.

ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030

Zemkopības ministrija

2015. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju [pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam](#)

[Mūsu pasaules](#)

Deklarācija par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 2023. gada 15. septembrī

Zemkopības ministrija

- ❑ Latvija ir latviska, labklājīga, droša un iekļaujoša Eiropas valsts, kura ilgtspējīgi attīstīsies demogrāfisko, klimata, tehnoloģiju un digitālo pārmaiņu laikā.
- ❑ **Latvijas cilvēki ir mūsu valsts lielākā vērtība.**
- ❑ Laikā, kad pasaule piedzīvo ģeopolitiskus satricinājumus, mēs esam apvienojušies kopīgam darbam Latvijas drošības stiprināšanai, sabiedrības kopīgai izaugsmei, labklājībai šodienas un nākamajām paaudzēm.
- ❑ Brīvība, demokrātija, tiesiskums un latviskā kultūrtelpa ir valsts pamatvērtības, kuras caurvij ikvienu mūsu lēmumu. Iesaistot sabiedrību un veicinot iedzīvotāju izglītību visa mūža garumā, panāksim vienlīdzīgas un taisnīgas iespējas ikvienam Latvijā dzīvot cieņpilnu dzīvi un īstenot savus mērķus.
- ❑ Rūpējoties par Latvijas nākotni un konkurētspēju, kopā veidosim ilgtspējīgu valsti, uzlabojot ģimeņu dzīves kvalitāti, līdzsvarojot sociālo, ekonomikas un vides politiku dimensijas.

Valdības rīcības plāns 24.1

Zemkopības ministrija

Deklarācijas uzdevums:

Attīstīsim zināšanās un ilgtspējā balstītu lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību, lai ražotu vietējam tirgum un eksportam augstākas vērtības produkciju un veicinātu drošas un kvalitatīvas pārtikas pieejamību.

Darbības rezultāti:

2) Pilnveidota zaļā kursa mērķiem atbilstoša normatīvā vide meža, meža zemju un lauksaimniecībā izmantojamo zemju apsaimniekošanai, kā arī meža resursu pieejamībai un ieguvei. **Nesim vērā emisiju samazināšanas mērķus, sabalansējot tos ar ražošanu tā, lai nesamazinātos lauksaimniecības, mežsaimniecības ražošanas apjomi, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās kūdras ieguves apjomi.**

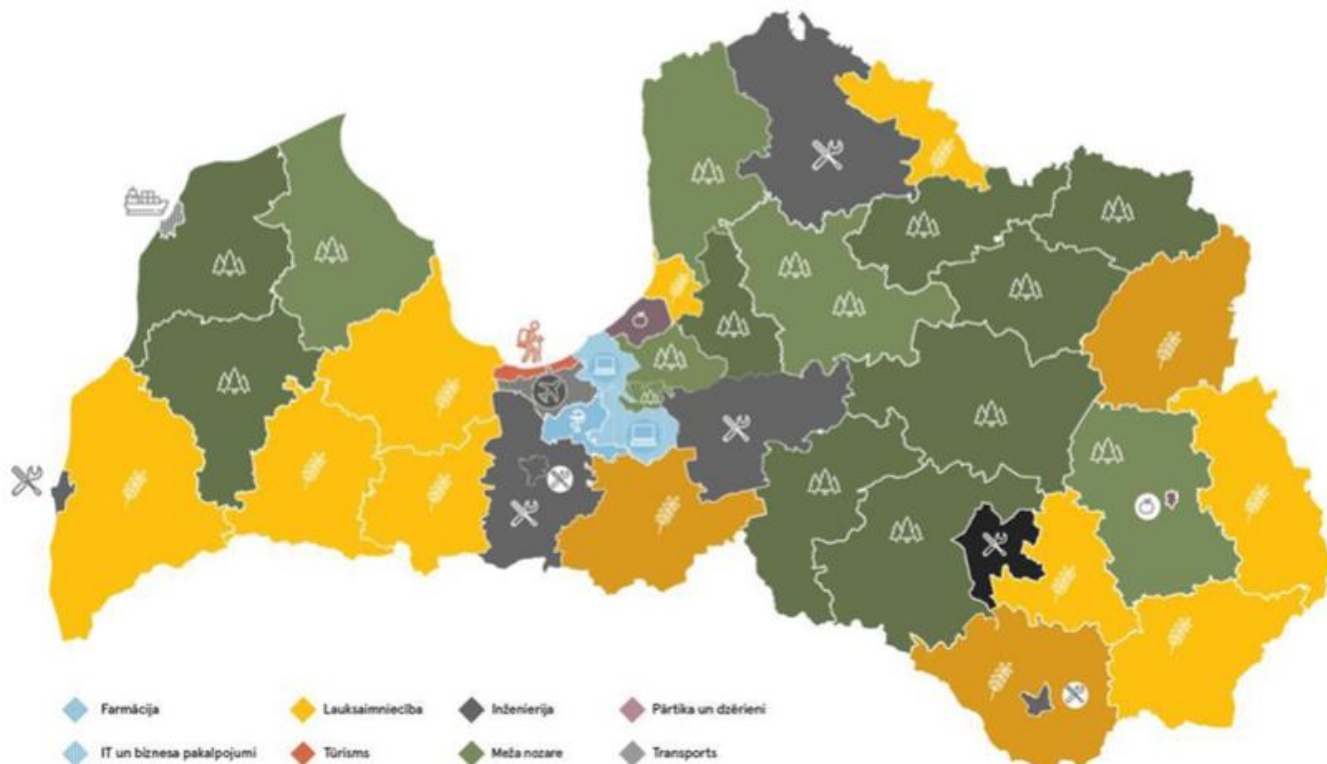
Meža nozare un reģionu attīstība

Luminor

Latvijas ekonomikas krāsas

Vadošās nozares pilsētās un novados. Tumšāka krāsa – tā veido > 50% eksporta ienākumu

Avots: Luminor bankas novadu un nozaru pētījums [13.08.2024. Pēteris Strautiņš Latvijas divas ekonomikas.](#)

Medību likumdošana

Zemkopības ministrija

Jēdzieni un terminoloģija

Zemkopības ministrija

- ▶ **Medības** - darbību kopums vai atsevišķas darbības, kad, izmantojot medību šaujamieročus, rīkus vai paņēmienus, tiek izsekoti vai meklēti, ķerti, sagūstīti, ievainoti vai nonāvēti medījamie dzīvnieki.
- ▶ **Medniecība** - cilvēku nodarbošanās veids, kas saistīts ar savvaļas dzīvnieku medīšanu.
- ▶ **Medību saimniecība** - dabas resursu apsaimniekošanas sistēma, kas vienlaikus ar medību produkcijas ieguvu nodrošina šo resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.
 - ▶ *Medību resursu ilgtspējīga apsaimniekošana* – medījamo dzīvnieku populācijas un apdzīvotās vides un ar to saistīto dabas resursu apsaimniekošana tādā veidā, lai saglabātu medību resursu bioloģisko daudzveidību un atjaunošanās spēju, nodrošinot medību resursus nākamajām paaudzēm, kā arī veicinātu medījamo dzīvnieku aizsardzību, ņemot vērā saimnieciskās, sociālās un vides intereses un neapdraudot dabas aizsardzības pasākumu īstenošanu medījamo dzīvnieku sugu izplatības teritorijā.
 - ▶ *saimnieciskā darbība* - jebkura darbība par atlīdzību, lai gūtu labumu, ienākumus (piem., preču ražošana, dažādu darbu, pakalpojumu veikšana).
- ▶ **RENTABILITĀTE! IZAUGSME!**
- ▶ **Medību nozare** - ...
 - ▶ *Nozare* - Speciālo zināšanu un praktiskās darbības lauks, darbības virziens, ko veido uzņēmumu kopums, kam ir līdzīgas saimnieciskās darbības pazīmes: samērā viendabīgi izgatavojamie ražojumi vai veicamie pakalpojumi, līdzīgas izmantojamās izejvielas, materiāli un tehnoloģiskie procesi, darbinieku profesionālais sastāvs u. c.
 - ▶ **APGROZĪJUMS, IKP, utt.**

Mīti un stereotipi

Zemkopības ministrija

GENERAL SOCIAL DISLIKE TOWARDS ANCIENT PROFESSIONS OF FORESTRY

- Demonization of hunting – children's tales
- Lack of basic ecological knowledge
- A growing distance from natural environment through generations, urbanization

Medību jēga un būtība

Zemkopības ministrija

Medības nodrošina / veicina:

- ▶ **bioloģisko daudzveidību** - nepieļaujot atsevišķām sugām pārmērīgi savairoties un izspiest no dzīves telpas citas sugas (izēdot tās tiešā veidā, likvidējot to barības bāzi vai izmainot vidi)
- ▶ **ekoloģisko stabilitāti** - nepieļaujot dabisko regulācijas mehānismu „ieslēgšanos”, kuru ekstrēmās sekas būtu jūtamas gadu desmitiem
- ▶ **iespēju pastāvēt saimnieciskajām nozarēm** - lauksaimniecībai un mežsaimniecībai ...
- ▶ **personu fizisko drošību** - satiksme, tiešu uzbrukumu draudi.

Medību statuss

Zemkopības ministrija

▶ Individuālā līmenī

- ▶ hobijs, vaļasprieks, dzīvesveids ... vai pienākums?

▶ Medību likuma izpratnē

- ▶ dabas resursu apsaimniekošanas sistēma, kas vienlaikus ar medību produkcijas ieguvi nodrošina šo resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu

▶ Valsts pārvaldē

- ▶ neatliekams saimnieciskais pakalpojums
- ▶ vitāli nepieciešams populāciju un platību apsaimniekošanas instruments

Tiesiskais regulējums medību jomā

Zemkopības ministrija

Jautājums:

kurā tiesību aktā rodams pamats medību jomas normatīvajiem aktiem?

Civillikums

- ▶ Saskaņā ar 931.pantu, savvaļas dzīvnieki ir bezīpašnieka manta, kuru var iegūt ar piegūšanu.
- ▶ Pamatojoties uz 935.pantu zemes īpašniekam ir tiesība aizliegt ikvienai svešai personai ķert vai medīt dzīvniekus viņam piederošās zemes robežās, bet aizliegumu pārkāpjot - prasīt no pārkāpēja atlīdzību.
- ▶ 1129. Medību tiesības un šo tiesību izlietošanu nosaka Medību likums.

Medību likums un uz tā pamata izdotie tiesību akti

Medību organizācija un pārvaldība

Zemkopības ministrija

▶ Stiprās puses:

- ▶ medību resursu daudzveidība, sezona, utt.

▶ Vājās puses:

- ▶ limitēšana, līgumi, iecirkņi, koplīgumi, robežas

▶ Riski

- ▶ disbalanss starp saimnieciskajām, sociālajām un vides interesēm
- ▶ agresīva nekompetence un pārprasta demokrātija
- ▶ starptautisko tiesību aktu regulējuma elastība un atbilstība

▶ Iespējas - *lai arī medību saimniecība nav atsevišķa un patstāvīga nozare, bet blakus nodarbošanās veids*

- ▶ medību saimniecība var darboties kā saimniecība - ekonomiski efektīvi, vienlaikus ievērojot vides un saimnieciskās intereses, ja vien ...
- ▶ mednieks apzinās savu pienākumu, ir pietiekami kvalificēts, izglītots un ar izpratni ne tikai medību jomā, bet arī saistītajās nozarēs, kā arī prot sabalansēt un respektēt citu interešu grupu tiesības

Šaujāmieroču aprite

Zemkopības ministrija

- ▶ Ieroči ...
 - ▶ 2%, 98%, 83%
- ▶ Ieroču aprites likums
- ▶ Eiropas Savienības Strukturālo reformu atbalsta programmas projekts "**Iekšlietu nozares iestāžu darbības efektivitātes paaugstināšana Latvijā (2.posms)**" jeb (SRAP-2) [2021.gada sākums]

Medību drošība

Zemkopības ministrija

Drošība

Drošība

Drošība

No kontroles uz uzticēšanos

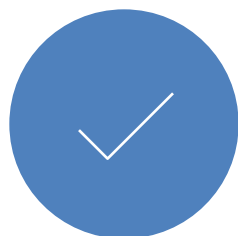
Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga mazināšana

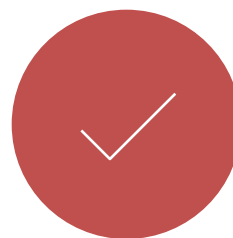
Zemkopības ministrija

ADMINISTRATĪVAIS SLOGS

Birokrātija, resursi un izmaksas normas administrēšanā (VMD) un normas izpildē (meža īpašnieks)

Mazināt

TEHNOLOĢIJAS UN DIGITALIZĀCIJA

Attālināta datu ieguve, vadība, kontrole, lēmumi. Datu apmaiņa. Procesi

Ieviest

ZEMES EFEKTĪVA IZMANTOŠANA

Meža ražība, nākotnes riski koksnes audzēšanā un audzēšanas modeļu pielāgošana klimata pārmaiņu ietekmē

Veicināt

Ieskats Medību direktoru sanāksmē Ungārijā

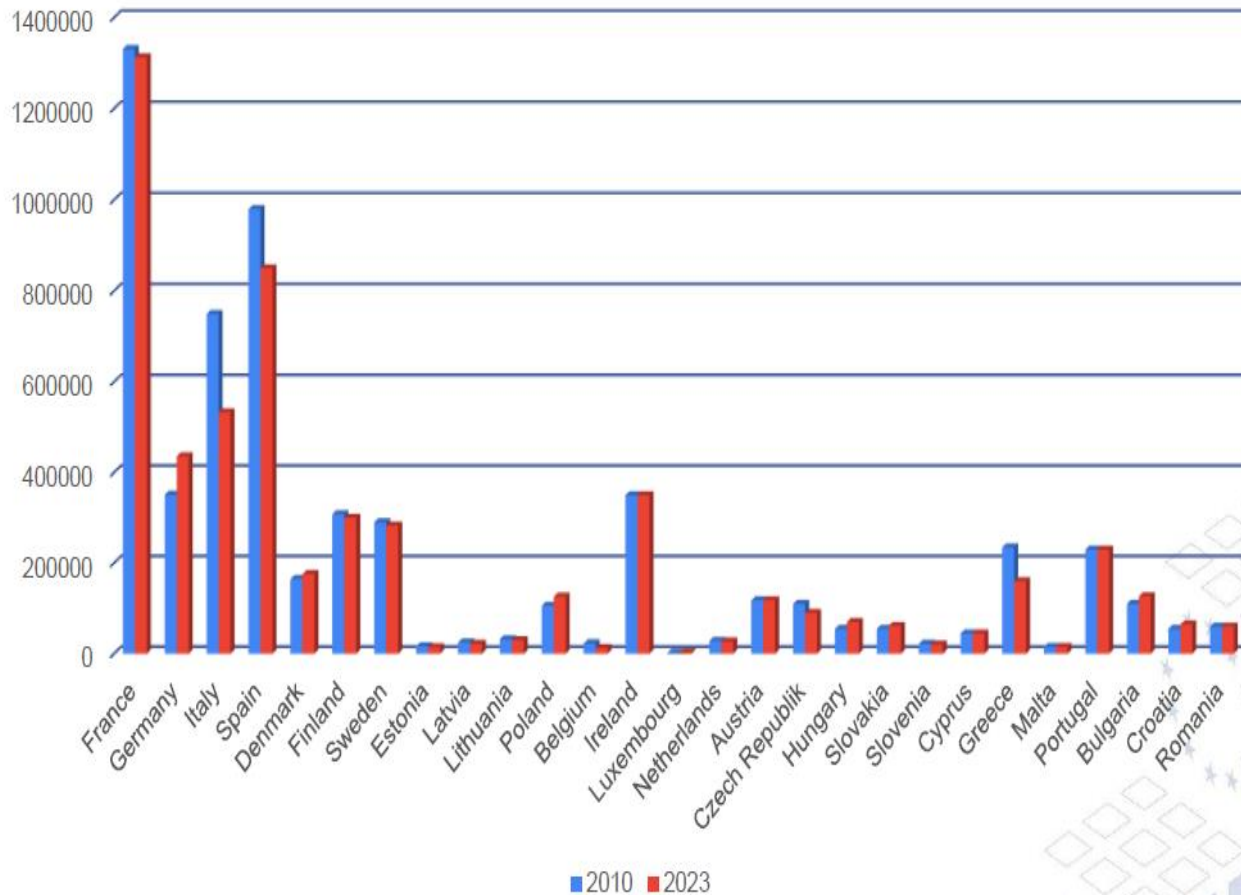
Zemkopības ministrija

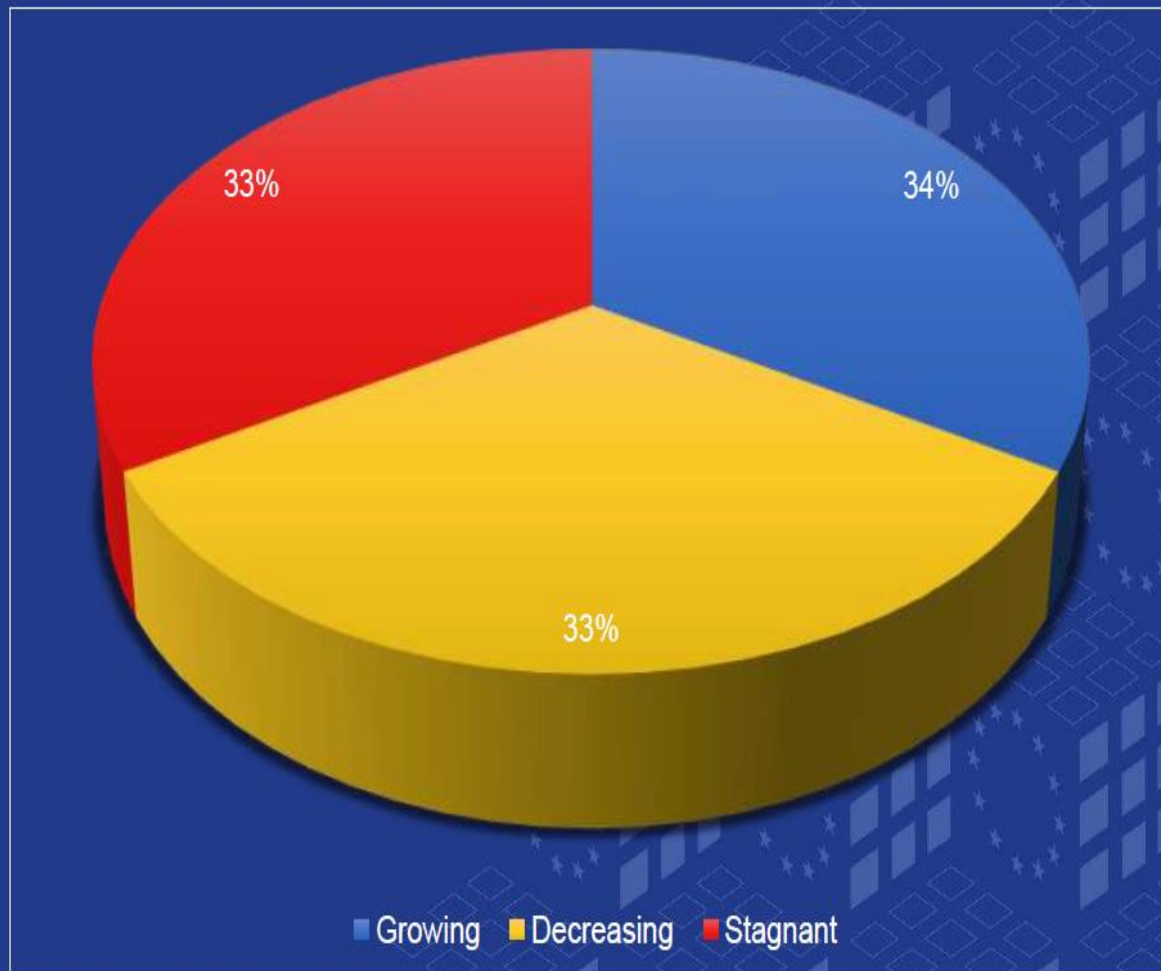
Source: FACE, 2010; German Hunting Association, 2023

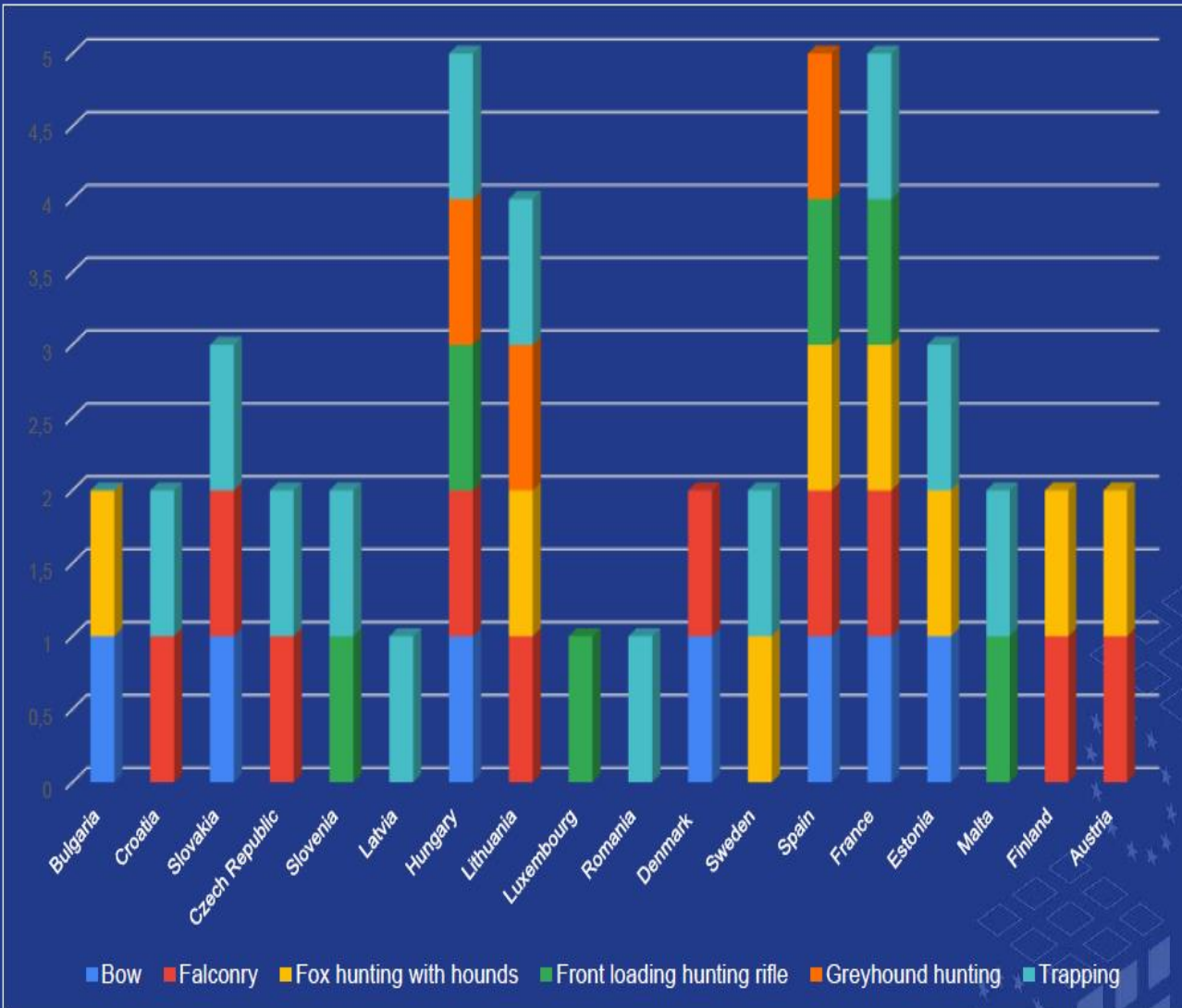
HUNTERS IN EU, 2010-2023

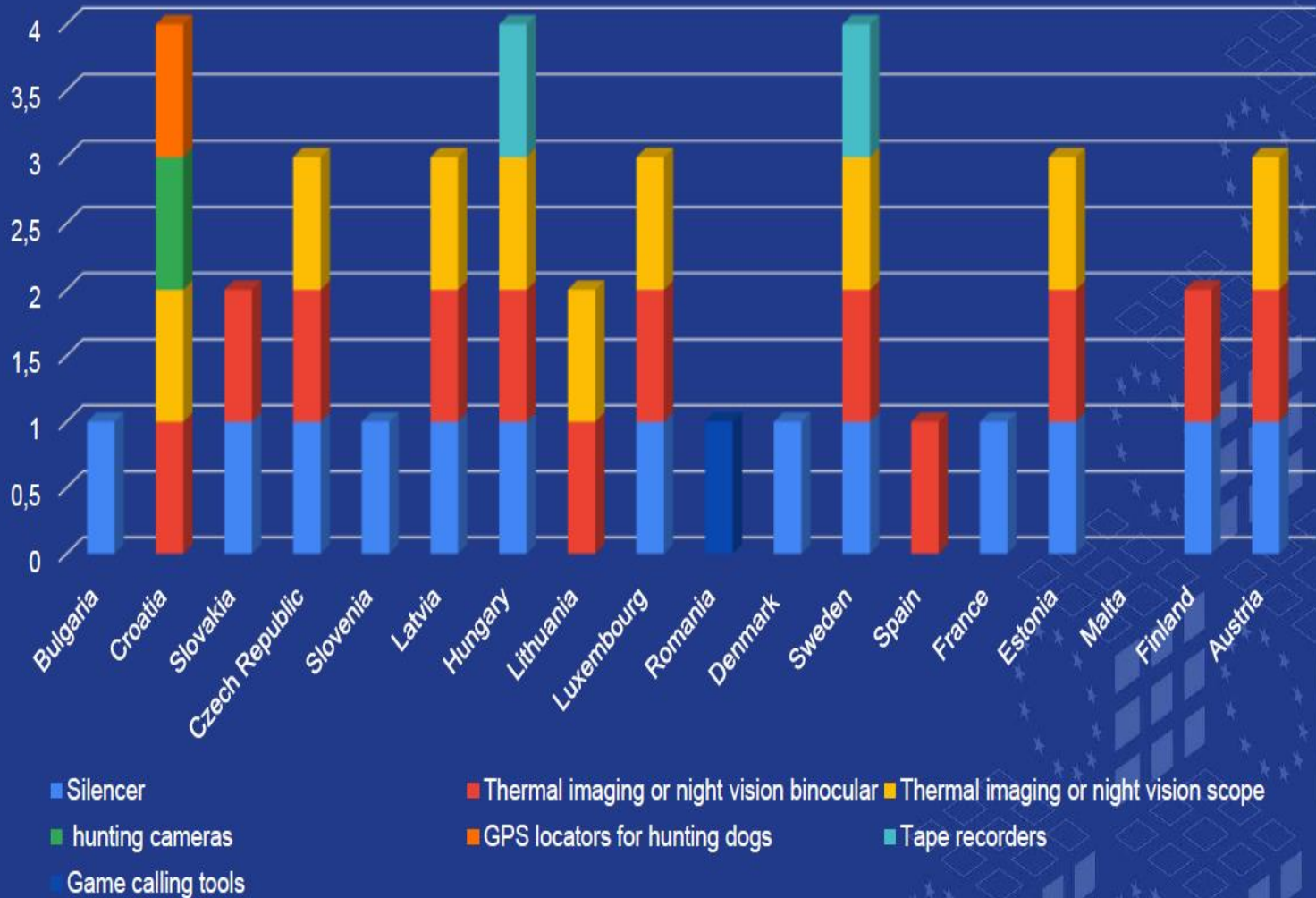
WHAT IS THE TREND IN THE NUMBER OF HUNTERS OVER THE LAST 10 YEARS?

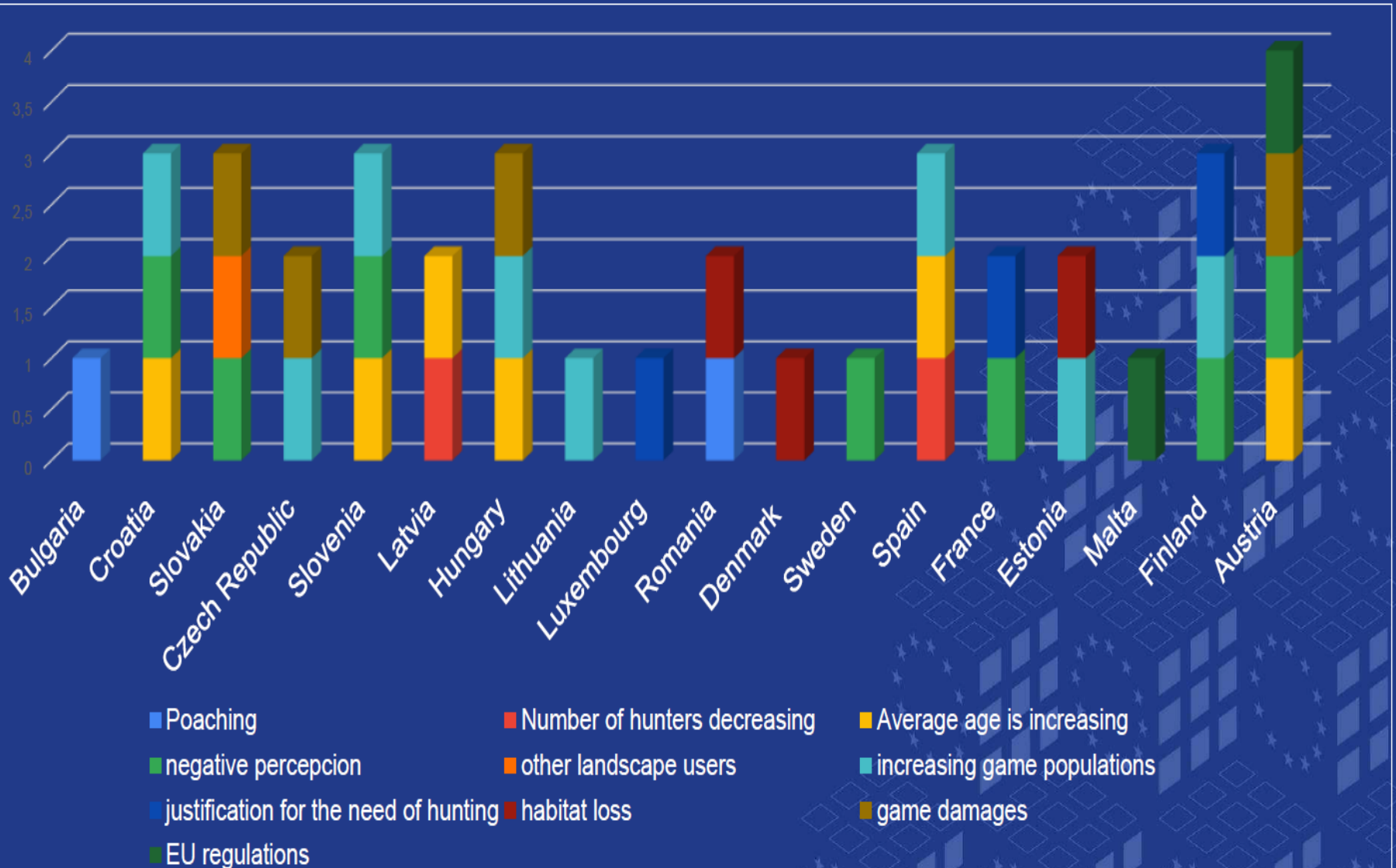
TRADITIONAL HUNTING METHODS ALLOWED

ALLOWED TECHNICAL DEVICES

WHAT IS THE GREATEST CHALLENGE FACING HUNTING?

Izaicinājumi un rīcības

Zemkopības ministrija

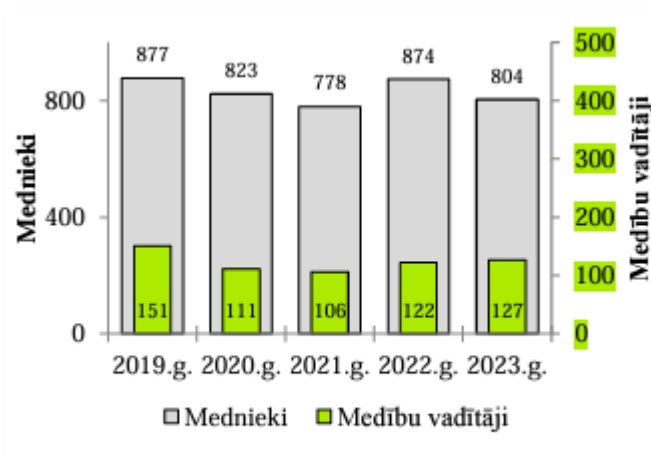

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-NC-ND](#)

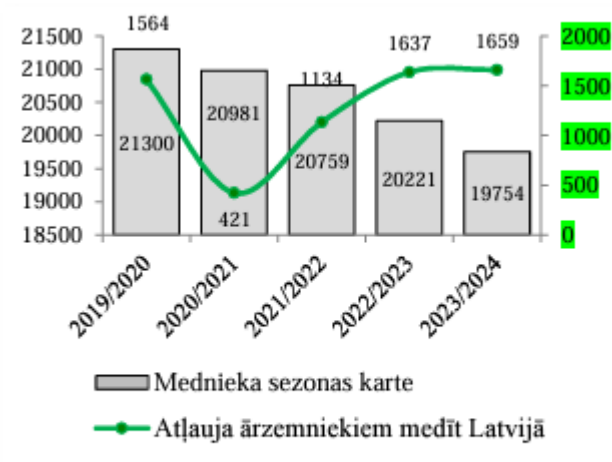
Mednieki

Zemkopības ministrija

1.22.att. Valsts meža dienestā eksaminēto mednieku un medību vadītāju kandidātu skaits

1.23.att. Valsts meža dienestā izsniegtās mednieka sezonas kartes un atļaujas ārzemniekiem medīt Latvijā, skaits

Šobrīd Latvijā ir derīgas 31 536 Dienesta izsniegtas aktīvās (jaunā parauga) mednieku apliecības, un ziņas par šīm personām tiek uzglabātas Meža valsts reģistrā.

2023.gadā e-vidē sniegto pakalpojumu īpatsvars sasniedza 86 % no kopējā sniegto pakalpojumu skaita.

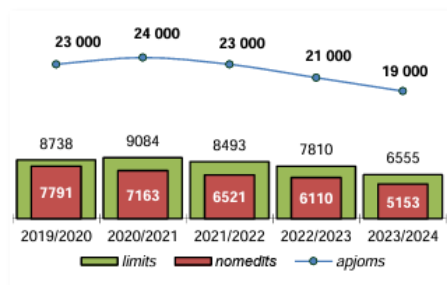
Avots: VMD 2003.gada Publiskais pārskats

Medību resursu pārvaldība

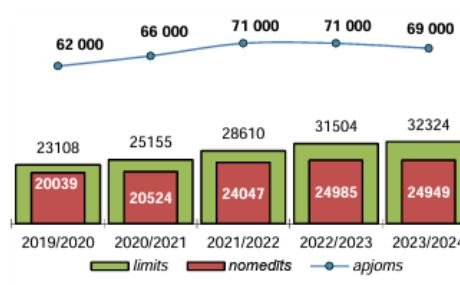

Zemkopības ministrija

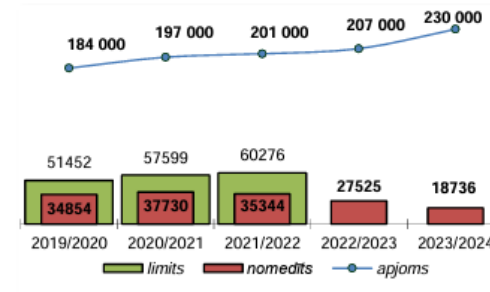
- ❑ Savvaļas dzīvnieku aizsardzība
- ❑ Medību populācijas stāvokļa novērtēšana un limita noteikšana, kas balstīta uz zinātniskām metodēm, lai nodrošinātu medijamo dzīvnieku populācijas ilgtspēju.
- ❑ Populācijas stāvokļa regulēšana, lai nerastos kaitējumi meža ekosistēmai un lauksaimniecības teritorijām

1.18. att. Alņu populācijas apjoms, limits un nomeditais apjoms medību sezonās, skaits

1.19. att. Staltbriežu populācijas apjoms, limits un nomeditais apjoms medību sezonās, skaits

1.20. att. Stirnu populācijas apjoms, limits un nomeditais apjoms medību sezonās, skaits

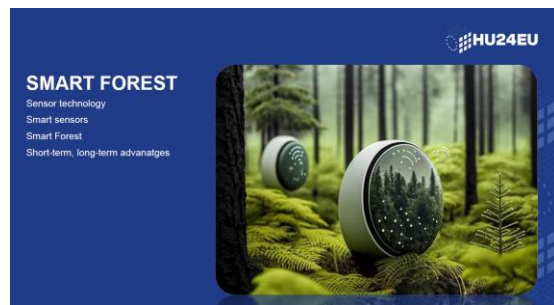
Avots: VMD 2003.gada Publiskais pārskats

Medību infrastruktūra un tehnoloģijas

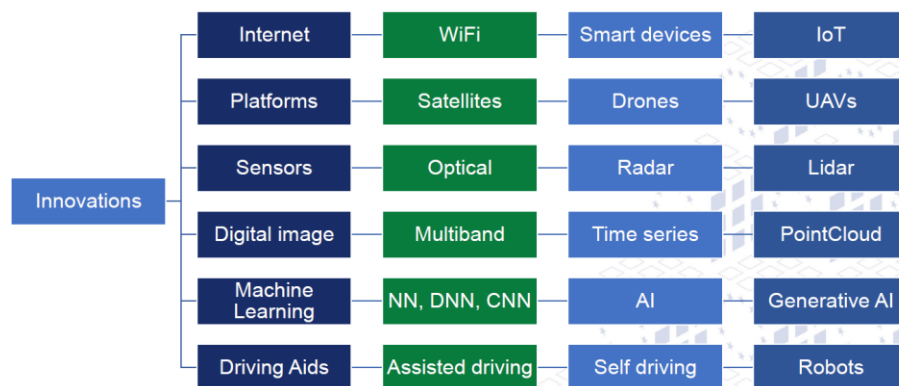

Zemkopības ministrija

- ❑ Modernās tehnoloģijas droni novērošanai, kā arī meža kameras dzīvnieku novērošanai.
- ❑ Inovācijas tēmekļos, ieročos, munīcijā.
- ❑ Digitālās platformas Mednis attīstība un uzturēšana.

DIGITAL & TECHNICAL INNOVATIONS (some examples)

Galvenie izaicinājumi medību nozares attīstībā

Zemkopības ministrija

Klimata pārmaiņas.

Sasilšanas ietekmē notiek sugu migrācija, kā rezultātā izmainās dzīvnieku populācijas un medību politika jāpielāgo.

Sociālās diskusijas.

Konflikts starp mednieku kopienu un dzīvnieku tiesību aizstāvjiem. Sabiedrības attieksme pret medībām kļūst arvien kritiskāka.

Likumdošanas izmaiņas.

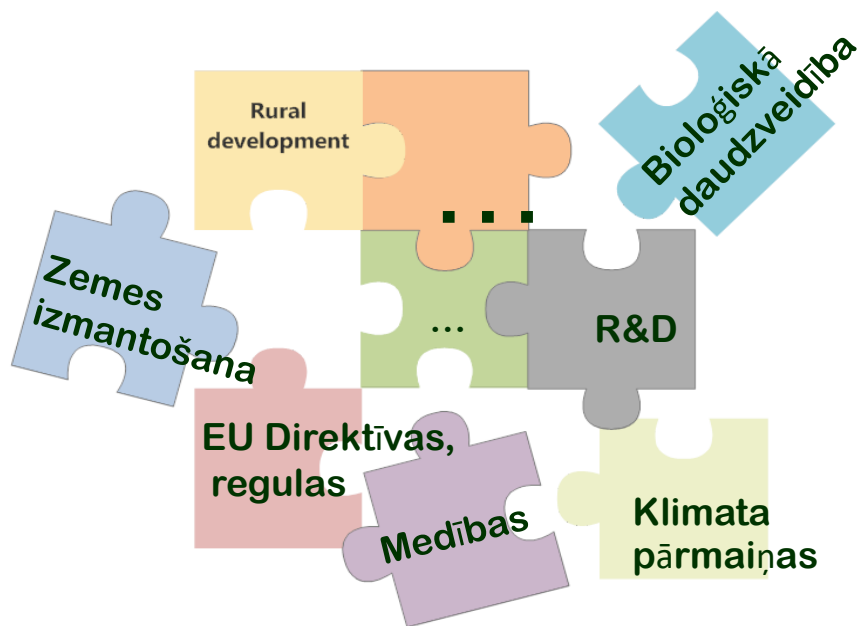
Nepieciešams pielāgot likumdošanu, lai tā atbilstu prasībām. Piem. attiecība uz tehnoloģiju izmantošanu un populāciju apsaimniekošanu.

Starptautiskā sadarbība

Izaicinājumi...

Zemkopības ministrija

- ❑ Saistīto politiku integritāte
- ❑ Saskaņoti mērķi starp politiku un nozarēm

Izaicinājuma jautājumi, par kuriem vēlama konceptuāla diskusija:

Zemkopības ministrija

- ▶ Kurām sugām objektīvi nepieciešama limitu noteikšana un kādā detalizācijas līmenī?
- ▶ Vai VMD jā rūpējas, lai, piemēram, mežā uzturētos piecpadsmit aļņi uz tūkstoš hektāriem nevis četri? Vai arī VMD funkcija ir nodrošināt visu medījamo sugu esamību tām piemērotajās dzīvotnēs (gan limitēti, gan nelimitēti medījamo) - uzturēt populācijas virs minimālā līmeņa?
- ▶ Vai būtu nepieciešama diskusija par kvalifikācijas prasību noteikšanu personām, kuras vēlas veidot un uzturēt medību iecirkņus (vai saimniecības)?
- ▶ Vai medību iecirkņi vispār ir nepieciešami?
- ▶ Kā un ciktāl procesu digitalizācija ļaus pārveidot esošo praksi?

Rīcības

Zemkopības ministrija

Likumdošanas «modernizācija»

Pielāgot jaunajiem izaicinājumiem, mainīgajām klimata ekoloģiskajām tendencēm, kā arī tehnoloģiju attīstībai (digitālās platformas u.tt)

Sadarbība ar Sabiedrību.

Palielināt sabiedrības informētību par medību nozīmi ilgtspējīgas dabas pārvaldībā, lai mazinātu spriedzi starp dzīvnieku aizstāvjiem un medniekiem.

Tehnoloģiju integrēšana un attīstība.

Turpināt attīstīt uzraudzības un datu vākšanas tehnoloģijas, lai efektīvāk kontrolētu dzīvnieku populācijas un uzlabotu medību drošību

Starptautiskā sadarbība un regulējumi.

Iedvesmoties no citu valstu medību modeļiem, lai uzlabotu medību pārvaldību Latvijā.

Paldies par uzmanību!

Ierosinājumus, priekšlikumus, jautājumus sūtīt:
janis.bars@zm.gov.lv

Zemkopības ministrija

☑ Sustainability → long-term thinking & planning & data-based actions